

El cor del senglar puja a l'altar

Baltasar Porcel ha estat distingit amb el Premi d'Honor de les Lletres Catalanes, que atorga Òmnium Cultural. El jurat ha mostrat un interès especial a declarar que es premiava bàsicament la seva obra.

Baltasar Porcel a la seu barcelonina d'Òmnium Cultural, abans de la conferència de premsa prèvia a la proclamació del 39è Premi d'Honor de les Lletres Catalanes.

L'esquerra ha mantingut durant més de trenta anys una bel·ligerància activa, militant i gens clandestina contra Baltasar Porcel, a partir del seu pas per la direcció de *Destino* i el seu pujolisme. Però el catalanisme oficial, aquest que reparteix els premis des d'una entitat que es diu cultural però rebutja la cultura, perquè la troba poc útil en el seu treball d'agitació de les masses, es dedica, i amb més intensitat que els altres, a combatre Porcel en comptes de reconèixer-li el valor i l'exemplaritat de l'obra. Motiu? No combrega. Per tant és un dissident. Per tant un heretge. Per què li haurien de dedicar un altar?

Així s'expressava Xavier Bru de Sala a la revista *Caràcters* de l'Institut Interuniversitari de Filologia Valenciana l'octubre de l'any 2000. Porcel acabava d'escriure una obra mestra, una de les més importants de la literatura catalana de tots els temps i un dels llibres que poden representar millor la literatura catalana a l'estranger, *El cor del senglar*. L'aparició d'aquesta novel·la va empènyer Bru de Sala a escriure l'article titulat "El catalanisme de Porcel". Set anys més tard, el *catalanisme oficial* ha entronitzat el dissident i heretge i n'ha reconegut el valor de l'obra. El jurat del premi d'Honor de les Lletres Catalanes designat per Òmnium Cultural, format enguany per Vicenç Villatoro, Josep M. Roig i Rosich, Salvador Alegret, Albert Manent, Vinyet Panyella, Josep M. Domingo, Salvador Cardús, Pere Tió i Ricard

Torrents, va atorgar el dia 6 de juny de 2007 el 39è Premi d'Honor de les Lletres Catalanes a l'autor d'*El cor del senglar*.

Vicenç Villatoro, portaveu del jurat en dues ocasions, primer a la conferència de premsa a la seu d'Òmnium i després a l'acte de proclamació al Palau de la Música Catalana, va remarcar que el premi reconeixia bàsicament l'obra de Porcel, i que la seva catalanitat "l'ha practicada més que no declarada", que la seva catalanitat, com el seu compromís, ha estat més realitzada "que no pas proclamada retòricament".

Des de l'escenari del Palau, davant del públic aplegat per Òmnium Cultural, Villatoro va recordar que hi ha gent que no simpatitza amb la persona del premiat i que per això no l'ha llegit, o l'ha llegit amb prevenció. Això, va cridar Villatoro, és un error, perquè la seva obra, reconeguda internacionalment, és de les que deixa empremta i traspasa. De forma clara, el públic assistent, entre els quals hi devia haver persones que havien comès l'error detectat per Villatoro, no va voler recaure-hi, en el cas dels qui ja l'havien comès, i va aplaudir amb passió arrauxada la intervenció del membre del jurat, és a dir, va sancionar amb nota alta el veredict. Porcel acabava de ser entronitzat a l'altar del catalanisme oficial, si és que Òmnium n'és, com pensa Bru de Sala, el màxim representant.

Hi va ser entronitzat amb tots els honors, però posant aigua al vi de l'honor del nom del premi. Si el veredict del jurat ha fet feliç l'escriptor no és pas perquè sigui un premi *d'honor*, sinó perquè és un premi de les lletres catalanes. Porcel no pensa en l'honor de les lletres, quan escriu, només pensa en el lector, perquè ell també és un lector. I llegir, escriure i viure són, per a Porcel, la mateixa cosa. "Jo sóc aquell que treballa, escriu, llegeix i pensa, que viu", va dir a la seu d'Òmnium.

Lletres i catalanes. Lletres, perquè és una persona que es justifica amb l'obra: "Jo sóc la meua obra." I catalanes, perquè la seva llengua és la catalana.

"Heidegger –va dir al matí a la conferència de premsa, i va repetir al vespre al Palau– va dir una cosa impressionant: que la llengua és la casa de l'ani-

ma; i jo ho crec, perquè la llengua és la que crea el món.”

Contra els qui pensen que un dia Porcel es va vendre l'ànima al diable, un diable que un dia es podia dir Mao, un altre anarquisme, un tercer Joan Carles I i un quart Jordi Pujol, Porcel proclama que s'ha venut la seva ànima a la llengua catalana. I, més en concret, a la llengua familiar d'Andratx, d'una família que va arribar a Mallorca fa 700 anys, des de la Provença, al mateix temps que la família de Ramon Llull, i que mai no havia vist un llibre en català. El futur escriptor va veure el primer a 14 anys i va ser gràcies a la voluntat divina.

“Fins a 14 anys –va dir a la conferència de premsa– no havia vist un llibre en català. Era en un lledoner menjant ledons amb un amic. I de la rectoria en va sortir un capellà, Gabriel Rabassa, i em va donar tres llibres: *Tres viatges amb calma per l'illa de la calma*, de Gafim (Gabriel Fuster Mayans); *Flor de card*, de Salvador Galmés, i *L'Hospital de la Bolla*, de Miquel dels Sants

Oliver. Va ser un miracle, cristià. Per què va venir? El va enviar Déu? Ell hi era per a això, feia el que Déu li deia. No va donar els llibres al meu company, només a mi.”

Els tres llibres van ser una clau. “El que em va donar la clau per obrir el pany de la casa de l'ànima va ser el miracle dels tres llibres del capellà.” Tots tres llibres tenien el mateix segell editorial, Moll, i la mateixa col·lecció, “Les illes d'or”. Això va donar peu a fer un gran elogi de la tasca feta a les Balears per l'editor i lingüista: “Va donar sentit a la vida. Sense Moll, Mallorca seria una altra cosa.”

Setanta anys acabats de fer i un tumor de cervell extirpat, més una doble jornada d'homenatge a la Pedrera de Barcelona, i una altra de prevista a Palma, i moltes pàgines a la premsa, bo i començant per la seva *Vanguardia*, i ara el Premi d'Honor de les Lletres Catalanes. El premi li ha arribat, va dir, en un moment “curiós” de la seva vida, quan s'ha trobat immers en una lluita entre Déu i el diable, entre la nit i el

dia, entre la foscor i la claror, com els seus *Cavalls cap a la fosca*.

De petit, va haver de superar la por de la mort, la nit, la foscor, el misteri, lligada a una paraula de la seva mare, “ludar”, per “udolar”. Quan la mare sentia udolar un ca, volia dir que el ca cercava algun mort en una casa. I aquest “ludar”, absent dels diccionaris, és la seva casa de l'ànima. “Bé, jo he volgut escriure a partir d'això. Aquesta és la meua literatura. I que això sigui premiat em sembla perfecte.”

Això a banda, l'acte de concessió del premi va servir perquè els associats d'Òmnium Cultural que ho desconeixien, sabessin què va passar a Almansa el 1707. El president, Jordi Porta, i l'escriptor Joan F. Mira, en van parlar perquè, va dir Porta, qualsevol país necessita, per anar endavant, memòria, a més de projecte, i perquè, va concloure Mira, “amb memòria encara podem ser alguna cosa; sense memòria, segur que no som res”.

Lluís Bonada

Trossos i mossos

Alfons Llorenç

Socarrats

Volien matar la ciutat i assassinar la ciutat. Ho diu el bàrbar decret d'“Extinción e incendio de Xàtiva” del botxí Felipe Quinto: “A fin de imprimir el terror, y como ejemplo severo para evitar obstinaciones parecidas he hecho arrasar la ciudad.” El 6 de juny de 1707 s'acabà la resistència (enguany, els botiflers celebren la seua victòria); derrotats per la fam, van capitular, salvant només l'anomenat honor militar. Després de la batalla d'Almansa, un estol dels vencedors, capitanejat per d'Asfeld, es presentà el 5 de maig davant Xàtiva. No van voler rendir-se, ben al contrari: tropes valencianes, catalanes, angleses i milicians locals hi mantingueren una resistència heroica (“Jamás he visto una obstinación como la de Xàtiva”) i fins i tot desafiaren la mort, atacant els enemics, “llegando hasta la boca de los canones de los franceses”. I els soldats castellans i francesos, com feres rabioses, hi entraren amb

set de sang i ànsia de pillatge, sembrant el pànic i degollant espantats indefensos.

Volien soterrar la ciutat i, com neons, àtiles i vàndals, arrasaren la ciutat “para que sirva como ejemplo”, un “exemple sévère d'une canaille aussi rebelle”. Clero, noblesa, poble, corporacions, confraries, gremis, ducs, bisbes, comtes, marqueses i dames a cor suplicaren al venjatiu borbó i “s'estellaren contra el cor de roca del tirà estranger”.

Volien esborrar la ciutat i la cremaren el 17 de juny de fa 300 anys. Fou “abrasada la ciudad y sus habitantes exterminados” i manaren que els xativins “se presentasen con sus farditos de ropa en el Mont-Sant [...] y a los rebeldes les mandó seguir la escolta llevándoles a pie prisioneros a Castilla, sin dejar persona viviente en la ciudad”. Brases, fum, enderroc, carrers deserts, campanars muts, gossos famolencs, silenci i soledat, ciutat socarrada, cremada i morta.